Verblijfskatheter

Patiënteninformatie Urologie

Verblijfskatheter

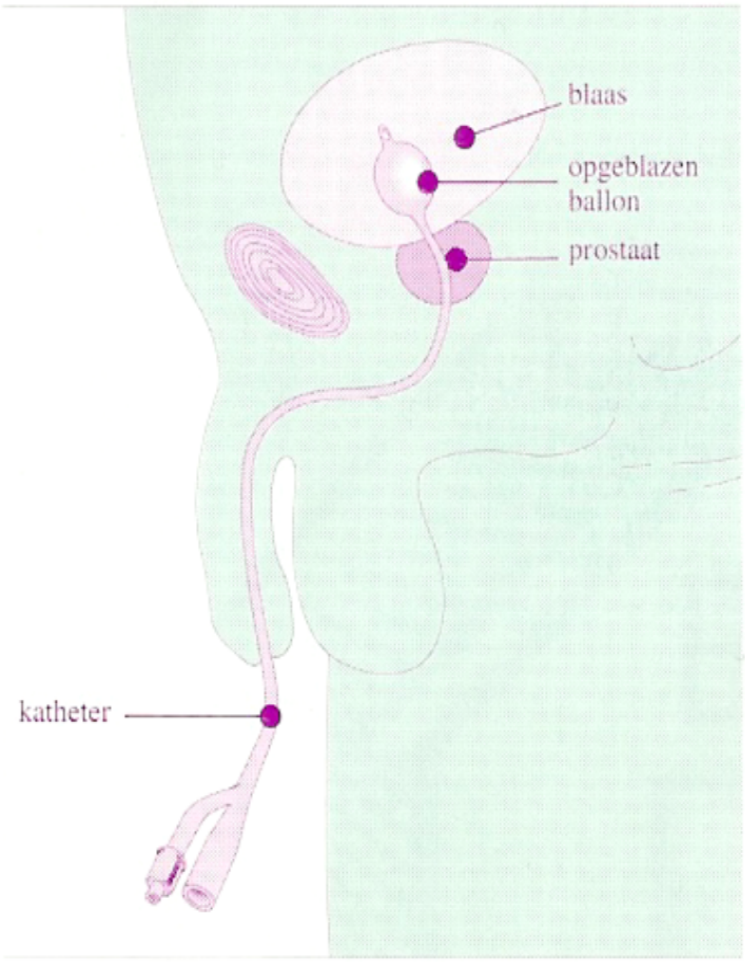
Inleiding

Een katheter is een dunne, holle soepele buis waardoor urine uit de blaas loopt. Aan het uiteinde van de katheter zit een ballonnetje dat met water wordt gevuld. De katheter kan zo niet uit de blaas glijden. De urine gaat via de katheter naar een opvangzak. Hierdoor is plassen op een normale manier niet meer mogelijk.

Waarom is een verblijfskatheter nodig?

Een verblijfskatheter is nodig als u uw blaas niet goed meer kunt leeg plassen. Plast u de blaas niet goed leeg? Dan blijft er urine in achter. Dit heet urine residu. De achtergebleven urine kan bacteriën aantrekken en urineweginfecties veroorzaken. Retentie kan leiden tot een overvolle blaas. Dit geeft een onprettig, tot zelfs pijnlijk, benauwd gevoel. Als een retentie of overvolle blaas niet (goed) wordt behandeld, kan er zelfs nierbeschadiging ontstaan.

Zijaanzicht van een katheter bij een man

Wanneer moet de katheter vervangen worden?

Een arts of verpleegkundige vervangt de verblijfskatheter om de zes tot twaalf weken. Dit hangt af van welk materiaal de katheter is gemaakt. Dit kan ook eerder zijn. Bijvoorbeeld na een operatie, waarbij de katheter korter dan zes weken in de blaas blijft.

Verzorging van een verblijfskatheter

Meestal zijn er geen problemen met een katheter, zolang er geen infecties optreden.

Om een infectie te voorkomen volgt u de volgende adviezen:

- Mannen: was dagelijks de ingang van de plasbuis met lauw water. Schuif de voorhuid van de penis naar achteren. Maak het gebied onder de voorhuid goed schoon. Let op! Schuif de voorhuid na het wassen en drogen weer terug op zijn plaats.
- Vrouwen: was de schaamstreek van voor naar achteren met lauw water ZONDER zeep. Droog zorgvuldig af van voor naar achter.
- Zorg dat de katheter goed vast zit. Plak de katheter in een lus op de buik of bovenbeen met een pleister of fixatieband. (Bij mannen met de penis omhoog tegen de buik of op het bovenbeen.) Er komt dan geen spanning op de katheter te staan. Zo ontstaat een trekbeveiliging. Gebruik voor het vastplakken speciale pleisters.
- Was de handen voor en na het loskoppelen of vervangen van de zak.
- Was de handen na ieder toiletbezoek.
- Bij het douchen kunt u de beenzak aanhouden.

Tips over eten en drinken

- Drink voor een goede afvoer van de urine minstens twee tot tweeënhalve liter per dag. Behalve als een andere arts (bijv. nefroloog, cardioloog, internist) bij u een vochtbeperking heeft afgesproken. Bespreek dit dan met hen.
- Beweeg voldoende. Wandelen of een andere vorm van bewegen bevordert de werking van de darmen.
- Normale voeding volstaat. Probeer wel veel vezelrijke voeding te eten zoals vers fruit, groenten en volkorenbrood. Dit om verstopping van de darm (obstipatie) te voorkomen. Een volle darm kan op de blaas drukken. Dat kan het wegstromen van de urine beïnvloeden.

Een katheter en vrijen

Een ballonkatheter in de plasbuis is hinderlijk tijdens het vrijen. Bent u seksueel actief? Dan kunt u dit het beste bespreken met uw arts of verpleegkundige. Zij kunnen u persoonlijk advies geven.

Een katheter via de buik (suprapubische katheter) kan een goed alternatief zijn. Deze wordt via een klein sneetje in de buikwand (net boven het schaambeen) in de blaas geplaatst. De uroloog voert deze kleine ingreep uit op de polikliniek. U krijgt hiervoor een plaatselijke verdoving.

Welke complicaties kunnen voorkomen?

- Lekkage: Af en toe kan er urine lekken langs de katheter. Dit komt waarschijnlijk door kramp in de blaas. Het voelt aan alsof u moet plassen en kan een uitstralende pijn geven. Bij mannen tot in het puntje van de penis.
- Afknellen: Zorg ervoor dat er geen knik in de katheter komt. De opvangzak moet lager dan uw blaas zitten. Draag loszittende kleding. Te strakke kleding kan de urinestroom tegenhouden.

Waarschuw de arts, verpleegkundig consulent urologie of de thuiszorg bij:

- Verstopping: Als de katheter verstopt is kan de urine niet meer aflopen in de opvangzak. U krijgt dan last van een ‘vol’ gevoel in de onderbuik. Dit kan samen gaan met misselijkheid en pijn. Waarschuw een arts of een verpleegkundige als er langer dan twee tot drie uur geen urinelozing meer is.
- De ballon loopt leeg zodat de katheter uit de blaas glijdt. Neem direct contact op met het ziekenhuis. Heeft u thuiszorg? Neem dan contact op met de thuiszorgorganisatie.
- Ontsteking: Als de urine troebel is, sterk ruikt en veel bezinksel bevat, kan er sprake zijn van een blaasontsteking. Dit hoeft niet altijd samen te gaan met koorts. Het is niet altijd nodig om dit met antibiotica te behandelen. Door extra te drinken kunnen de klachten soms van zelf over gaan. Denkt u dat u een ontsteking heeft? Dan kunt u de urine laten onderzoeken bij de huisarts of de polikliniek urologie. Vang dan verse urine op in een steriel potje. Als u een katheter heeft moet eerst de katheter gewisseld worden. Daarna kunt u de urine uit de schone katheter opvangen. De urine moet rechtstreeks uit de nieuwe katheter opgevangen worden en niet uit de opvangzak. Deze urine zit namelijk al vol met bacteriën.

  Let op! Als er bacteriën in de urine zitten wil dit niet zeggen dat er een ontsteking aanwezig is.

  Is er sprake van een ontsteking? Dan krijgt u een antibioticakuur voorgeschreven. De katheter zal dan ook vervangen worden.

Het urineopvangsysteem

Na het inbrengen van de katheter krijgt u een startpakket mee. In dit startpakket zit: dagzakken, nachtzakken, een bedhaak en beenbandjes.

- De dagzak draagt u overdag onder uw kleding.
- In de avond voor het slapen gaan koppelt u de nachtzak aan de dagzak. Zorg dat er nog wat urine in de dagzak zit voordat u deze aansluit aan de nachtzak. Anders gaat deze niet hevelen en gaat vacuüm trekken. Let op dat het kraantje van de nachtzak dicht staat. Het kraantje van de dagzak zet u open zodat de urine naar de nachtzak kan stromen. Zet elke avond een emmer of teiltje onder de nachtzak om mogelijke lekkage op te vangen.
- Als u uit bed komt, zet u eerst het kraantje van uw dagzak dicht en koppelt u daarna de nachtzak af.
- Leeg de nachtzak in het toilet en spoel deze na met water. Bewaar de nachtzak in een schone handdoek of sloop.
- Gebruik zowel de dag- als nachtzakken één week en gooi ze daarna weg.
- Bevat de zak veel aanslag? Vervang hem dan eerder.
- Schrijf de datum waarop u de katheterzak vervangt eventueel op de zak.

Katheter en beenzak vormen een gesloten systeem. Dit gesloten systeem voorkomt dat er onnodige bacteriën in de katheter of katheterzak komen. U mag de beenzak alleen van de katheter loskoppelen als u de beenzak verschoont. Het behoud van dit gesloten systeem is erg belangrijk.

Katheterventiel

Gebruikt u geen opvangzakken? Dan heeft u een katheterventiel (kraantje) op de katheterslang. De blaas slaat de urine op totdat u het kraantje open zet en de urine in het toilet laat lopen. De urologieverpleegkundige geeft u uitleg over het gebruik van een katheterventiel. Let op dat u om de drie à vier uur de blaas leegt, of als u aandrang voelt. Maak de blaas ook eerst leeg als u aandrang voelt voor ontlasting. Dat voorkomt lekkage van de katheter tijdens het persen. Maak de blaas ook leeg voordat u gaat slapen en in de ochtend na het wakker worden.

Voor de nacht kunt u eventueel een nachtzak op het katheterventiel aansluiten.

Vervang bij het verwisselen van de katheter ook het katheterventiel.

Lekt het katheterventiel? Vervang deze dan.

Recepten

Extra dag- en nachtzakken en hulpmiddelen kunt u zelf bestellen bij de leverancier van het startpakket. Zij bezorgen de hulpmiddelen binnen enkele dagen bij u thuis.

Vragen

Heeft u nog vragen? Stel ze gerust aan de uroloog, assistente of verpleegkundig consulent urologie.

Contact

Bij problemen met de katheter

- Bent u aangemeld bij Thuiszorg West-Brabant (TWB) of Allevo dan kunt u 24 uur per dag contact opnemen met de thuiszorgorganisatie.

  TWB acute team: 088 - 56 02 000.

  Allevo team Tholen: 088 - 11 02 800.

- Bent u niet aangemeld bij de thuiszorg dan kunt u buiten kantooruren contact opnemen met de spoedeisende hulp.

  Bravis locatie Roosendaal: 088 - 70 68 889.

  Bravis locatie Bergen op Zoom: 088 - 70 67 302.

- De polikliniek urologie en de verpleegkundig consulent urologie zijn te bereiken op 088 - 70 68 272.

  Kijk op de website voor de actuele bereikbaarheid van de polikliniek. Urologie | Bravis.

08/25